જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીની કચેરી સુરત

બ્લોક-એ,ત્રીજો માળ, જિલ્લા સેવા સદન-૨ અઠવાલાઈન્સ સુરત- ૩૯૫૦૦૧

:- ૦૨૬૧-૨૬૬૨૯૦૨

:- suratdeo@gmail.com web :-www.suratdeo.or

જા.નં.મા-૨/૨૦૨૬/4227 તા.૧૬/૦૩/૨૦૨૬

પ્રતિ,
આચાર્યશ્રી,
સુરત શહેર અને જિલ્લાની સરકારી/ગ્રાન્ટેડ/નોન ગ્રાન્ટેડ
માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓ,તમામ
સુરત.જિ.સુરત

વિષયઃ- અતિશય ગરમી/હીટવેવ-૨૦૨૬ અંગે પુર્વ તૈયારી કરવા બાબત.

ઉપરોકત વિષય અન્વયે જણાવવાનું કે પ્રાથમિક શિક્ષણ નિયામકની કચેરી,ગાંધીનગરના તા.૦૪/૦૪/૨૦૨૫ના પત્ર અન્વયે “હિટવેવ એકશન પ્લાન-૨૦૨૬” મુજબ કાર્યવાહી હાથ ધરવા તથા ખાસ હિટવેવને સાયલન્ટ ડિઝાસ્ટર તરીકે ગણવામાં આવતું હોઇ ખાસ તકેદારીના પગલાં લેવા તેમજ અતિશય ગરમીને પરિણામે શાળાઓમાં શિક્ષકોની મદદથી બાળકોને હિટવેવ તેની અસરો અને તેનાથી બચવાના ઉપાયો વિશે સમજણ આપવી.ઉનાળા દરમ્યાન કોઈ ઓપન-એર વર્ગો હાથ ધરવાના રહેશે નહી. અતિશય ગરમીને પરિણામે શાળાઓના સમય બાબતે સ્થાનિક કક્ષાએ આચાર્યશ્રીએ યોગ્ય નિર્ણય લેવાનો રહેશે. સદર સૂચનાનો ચૂસ્તપણે સ્થાનિક પરિસ્થિતિને ધ્યાને રાખીને તમામ શાળાઓને તકેદારી રાખવા જણાવવામાં આવે છે.

જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી
સુરત.જિ.સુરત

मृणालिनी श्रीवास्तव, भारतीय पुलिस सेवा
निदेशक
Mrinalini Shrivastava, IPS
Director

सत्यमेव जयते

राष्ट्रीय आपदा प्रबंधन प्राधिकरण
गृह मंत्रालय, भारत सरकार
एन.डी.एम.ए. भवन
ए-1, सफदरजंग एन्क्लेव, नई दिल्ली-110 029
National Disaster Management Authority
Ministry of Home Affairs Government of India
NDMA Bhawan
A-1, Safdarjung Enclave, New Delhi - 110029
दूरभाष / Tel. : +9111 26701709
ई-मेल / E-mail : director-g20@ndma.gov.in

D.O. No.1-105/2023-PP(E-116517)

Dated : 19 March, 2025

Sir/Madam,

As you are aware, frequency of heatwaves has increased in the recent years and extreme heat poses an unprecedented challenge to health and productivity of vulnerable populations. For the current year, India Meteorological Department (IMD) has issued the seasonal outlook on temperature and Heatwave for Hot weather Season during March to May 2025. The seasonal outlook indicates above normal maximum & minimum temperatures and number of heatwave days. Most likely over most parts of the country. The seasonal outlook March to May 2025 is enclosed **(Annexure-I)**.

2. IMD is issuing two daily bulletins at 8:30 AM and 04:30 PM including with seven days forecast & warning at National level. Similarly, extended range forecast warning is also issued on weekly basis on Thursday applicable for the upcoming two weeks. The States are requested to follow these bulletins for appropriate actions with regard to heatwave preparedness.

3. To enable the states for better heat wave preparedness in 2025, you are requested to ensure implementation of the Advisory (annexed at **Annexure-II**). You are also requested to refer to the detailed Guidelines issued by NDMA in 2019 for preparing Heatwave action plan available on the web-site link www.ndma.gov.in. The IEC material available on Heat- Wave preparedness and Do's and Don'ts at NDMA website may also be downloaded and widely disseminated.

4. The National Action Plan on Heat Related Illnesses, Public Health Advisory, Do's and Don'ts and the training Manual developed by National Centre for Disease Control (NCDC) as indicated in the letter of Secretary, Ministry of Health and Family Welfare dated 13.03.2025 may also be made use of for better preparedness and mitigation on human health related issues **(Annexure-III)**.

5. Your personal attention is requested in the matter to have effective Heatwave management in your respective State/Union Territory. In addition to above, NDMA

Contd.../

would schedule regular meetings with the States to be attended by officers of not below the rank of Relief Commissioner/CEO/MD of SDMA. The first meeting is scheduled on 19th March, 2025 at 1200 Hrs.

Yours sincerely,

(Mrinalini Shrivastava)

1. Additional Chief Secretary/Principal Secretary (DM/Revenue) /Relief Commissioner of the Heat Wave prone States/UTs. (As per list attached).
2. VC/MD/ED/CEO of SDMA's of the Heat Wave prone State/UTs. (As per list attached).

CHIEF SECRETARY CONTACT LIST				
Sr. No.	Name of State/UT	Name/Designation/Department	Contact No/ Mail ID	Confirmation
1.	Andhra Pradesh	SH. NEERABH KUMAR PRASAD (IAS), Chief Secretary, Govt. of AP, Interim Government Complex, A.P. Secretariat, Velagapudi, Guntur - 522238	cs@ap.gov.in 0863 - 2441024	
2.	Arunachal Pradesh	SH. MANISH GUPTA (IAS), Chief Secretary, Government of AP, Civil Secretariat, Itanagar - 791111	2212444 (Res) 2215788 (Res) cs-arunachal@nic.in	
3.	Bihar	SH. AMRIT LAL MEENA, Chief Secretary, Govt. of Bihar, Main Secretariat, Patna, Bihar- 800015	0612 – 2215804 cs-bihar@nic.in	
4.	Chhattisgarh	SH. AMITABH JAIN, Chief Secretary, Govt. of Chhattisgarh, Room No. S4-21, Mahanadi Bhawan, Nava Raipur, Atal Nagar, Raipur - 492001	0771 – 2221207/2221208 9826146416 csoffice.cg@gov.in	
5.	Gujarat	SH. RAJ KUMAR (IAS), Chief Secretary, Govt. of Gujarat, 5th Floor, Block No. 1, Sardar Bhawan, Sachivalaya, Gandhinagar – 382010	079 – 23250301, 2, 3 07923250301 chiefsecretary@gujarat.gov.in csguj@gujarat.gov.in	
6.	Haryana	SH. VIVEK JOSHI (IAS), Chief Secretary, Govt. of Haryana, Room No. 4, 4th Floor, Haryana Civil Secretariat, Sector-1, Chandigarh - 160001	0172-2740118 cs@hry.nic.in	
7.	Himachal Pradesh	SH. PRABODH SAXENA (IAS), Chief Secretary, Govt. of HP, Room No. E-201 B, Secretariat, Shimla - 171002	0177 – 2621022 cs-hp@nic.in	
8.	Jharkhand	SMT. ALKA TIWARI, Chief Secretary, Govt. of Jharkhand, 1st Floor, Project Building Dhurwa, Ranchi - 834004	0651 – 2400240, 2400250 cs-jharkhand@nic.in	
9.	Karnataka	DR. SHALINI RAJNEESH, Chief Secretary, Govt. of Karnataka, Room No. 320, 3rd Floor, Vidhanasoudha, Bangalore - 560001	22252442 22253476 cs@karnataka.gov.in	
10.	Madhya Pradesh	SH. S. N. MISHRA, Chief Secretary, Govt. of Madhya Pradesh, Vallabh Bhawan, Bhopal - 797001	0755 – 2708060 / 2708064 pshome@mp.gov.in	
11.	Maharashtra	SMT. SUJATA SAUNIK (IAS), Chief Secretary, Govt. of Maharashtra, 6th Floor, Main Building, Mumbai - 400032	022 – 22025042, 22028762 chiefsecretary@maharashtra.gov.in cs-maharashtra.gov.in	
12.	Odisha	SH. MANOJ AHUJA (IAS), Chief Secretary, Govt. of Odisha, Odisha Secretariat, Bhubaneswar - 751001	0674 – 2534300 / 2536700 2322196, 2536660 csori@nic.in	
13.	Punjab	SH. K A P SINHA (IAS), CS, Govt. of Punjab & Addition Principal Secretary, Secretariat, Chandigarh - 160001	0172 – 2740860 0172 – 2740165 cs@punjab.gov.in	

14.	Rajasthan	SH. SUDHANSH PANT (IAS), Chief Secretary, Govt. of Rajasthan, Secretariat, Jaipur - 302005	0141 – 2227254 0141 - 2227390 cs-raj@rajasthan.gov.in	
15.	Tamil Nadu	SH. THIRU. N. MURUGANANDAM (IAS), Chief Secretary, Govt. of Tamil Nadu, Secretariat, Chennai - 600009	04 4 – 25671555 cs@tn.gov.in	
16.	Telangana	SMT. A SANTHI KUMARI (IAS), Chief Secretary, Govt. of Telangana, Secretariat, Hyderabad - 500022	040 – 23452620 23455340 cs-telangana.gov.in	
17.	Uttar Pradesh	SH. MANOJ KUMAR SINGH, CS, Govt. of UP, 101, 'B' Block, Lok Bhawan, Secretariat, Lucknow - 226001	522 – 2289212, 2289296 csup@nic.in	
18.	Uttarakhand	SMT. RADHA RATURI, CS, Govt. of Uttarakhand, 4 Subhash Road, Uttarakhand Secretariat, Dehradun - 248001	0135 – 2712100, 2712200 cs-uttaranchal@nic.in	
19.	West Bengal	DR. MANOJ PANT (IAS), Chief Secretary, Govt. of West Bengal, Nabanna (13th Floor), 325, Sarat Chatterjee Road, MandirtalaShibpur, Howrah-711102	2214-5858 cs-westbengal@nic.in	
20.	Delhi	SH. DHARMENDRA (IAS), Chief Secretary, Government of National Capital Territory of Delhi, 3rd level, Delhi Secretariat, I.P. Estate, N. D. -110002	23392100, 23392101 csdelhi@nic.in	
21.	J & K	SH. ATAL DULLOO (IAS), Chief Secretary, General Administration Department, Government of Jammu and Kashmir, R. No. 2/7, 2nd Floor Main Building, Civil Secretariat, Jammu-180001 SH. ATAL DULLOO (IAS), Chief Secretary, General Administration Department, Government of Jammu and Kashmir, R. No. 307, 3rd Floor, Civil Secretariat, Srinagar-190001	0191-2546773 cs-jandk@nic.in 0194-2506033 cs-jandk@nic.in	
22.	Kerala	SMT. SARADA MURALEEDHARAN (IAS), CS, General Administration Department, Govt. of Kerala, Room No. 202, North Sandwich Block, Secretariat	0471 - 2333147, 0471 - 2518181 chiefsecy@kerala.gov.in	
23.	Goa	DR. V. CANDAVELOU (IAS), Chief Secretary, Government of Goa, Secretariat, Porvroim, Bardez-403521	832-2419402, 2419401 cs-goa@nic.in	

List of Additional Chief Secretary / Principal Secretary (DM / Revenue) / Relief Commissioners and Vice Chairman / MD / ED / CEO of SDMAs of States & UTs.

Sr. No.	Name of State/UT	Name/Designation/Department	Contact No./Mail ID
1.	Andhra Pradesh	SH. R. P. SISODIA, Special Chief Secretary Revenue (DM), Govt. of Andhra Pradesh, Room No. 135, 1st Floor, 4th Block, A.P. Secretariat, Velagapudi, Amravati-522503 SH. RONANKI KURMANATH (IAS), Director (DM), Ex-Officio Deputy Secretary to Government, Revenue (DM) Department, Managing Director (FAC), Andhra Pradesh State Disaster Management Authority, 21/2B, Pathuru Cross Road Centre Kunchanapalli (PO), Tadepalli Mandal, Guntur District, Andhra Pradesh – 522501 DR. C. NAGARAJU, Executive Director, Andhra Pradesh State Disaster Management Authority, 21/2B, Pathuru Cross Road Centre Kunchanapalli (PO), Tadepalli Mandal, Guntur District, Andhra Pradesh – 522501	0863 - 2444558 ps-prisecy_endow@ap.gov.in 0863 - 2377099 commr_relief_rev@ap.gov.in 9676957788, 0863-2377105 ed-apsdma@ap.gov.in
2.	Arunachal Pradesh	SH. DANI SALU, Secretary, Arunachal Pradesh State Disaster Management Authority, Directorate of DM, Daying Ering Colony, Itanagar-791111,	9436040035 danisulu@gmail.com
3.	Bihar	SH. PRATYAY AMRIT (IAS), Additional Chief Secretary (DM) Govt. of Bihar, Sardar Patel Bhawan, C-Block, Nehru Path, Patna- 800023 SH. UDAY KANT MISHRA, Vice Chairman, Bihar State Disaster Management Authority, Sardar Patel Bhawan, 5th Floor, D & E Block, Nehru Path (Bailey Road), Patna, Bihar-800023	secy-disastermgmt-bih@nic.in 0612 - 2294201 0612-2522032, 0612- 2215600 info@bsdma.org, secretary@bsdma.org
4.	Chhattisgarh	SH. AVINASH CHAMPAWAT, Secretary, Chhattisgarh Revenue & Disaster Management Dept., S-1 – 13, Mahanadi Bhawan, Nawa Raipur, Atal Nagar, Chhattisgarh SH. RAMESH KUMAR SHARMA, Special Secretary, Chhattisgarh Revenue and Disaster Management Department, S-1-30, 31, Mahanadi Bhawan, Nava Raipur, Atal Nagar, Chhattisgarh	0771 – 2510757 revenue.cg@nic.in rameshdhardiwan@gmail.com 0771 - 2510928
5.	Gujarat	SH. ALOK KUMAR PANDEY, Commissioner of Relief and Secretary, Revenue Department, Govt. of Gujarat, Block No. 11, 8th Floor, New Secretariat, Gandhinagar – 382010 SH. ANUPAM ANAND, CEO, Gujarat State Disaster Management Authority, Block No. 11, 5th Floor, Udyog Bhawan, Sector – 11, Gandhinagar – 382011 (Gujarat)	79 – 23251509 cor-rev@gujarat.gov.in ceo-gsdma@gujarat.gov.in (O) 23259276 (M) 99784 07791

6.	Haryana	SH. ANURAG RASTOGI (IAS), Hon'ble Financial Commissioner Revenue & Additional Chief Secretary to Govt. of Haryana, Revenue and Disaster Management Department, Room No. 110, 1st Floor, New Haryana Secretariat, Sector-17, Chandigarh – 160017 (Haryana) SH. S. NARAYANAN (IFS), Secretary to Govt. of Haryana, Revenue and Disaster Management Department, 3rd Floor, New Haryana Secretariat, Sector-17, Chandigarh (Haryana)	0172-2711925 fcr@hry.nic.in 0172-2711925 fcr@hry.nic.in
7.	Himachal Pradesh	SH. OMKAR CHAND SHARMA, Relief Commissioner & Principal Secretary Revenue (Revenue-OM), Govt. of Himachal Pradesh, Room No. A-501, 5th Floor, Armsdale Building, Himachal Pradesh Secretariat, Shimla – 171002	0177 – 2622269 0177 – 2880737 revsecy-hp@nic.in
8.	Jharkhand	SH. RAJESH KUMAR SHARMA (IAS), Department of Home, Jail & Disaster Management, Govt. of Jharkhand, Jail Inspectorate TA Division Building PO and PS – Dhurwa, Ranchi – 834004 (Jharkhand)	0651 - 2400790 ig-prison@jharkhandmail.gov.in
9.	Karnataka	SMT. RASHMI V MAHESH (IAS), Principal Secretary to Govt., Revenue Department (Disaster Management, Bhoomi and UPOR), Room No. 627, 6th Floor, Gate - 1, M S Building, Dr. B.R. Ambedkar Veedhi, Bangalore - 560001 (Karnataka)	080-22251958 080-22251496 secyrelief-rev@karnataka.gov.in secy.dm@gmail.com
10.	Madhya Pradesh	SH. VIVEK KUMAR PORWAL, Principal Secretary, Madhya Pradesh Revenue Department, Ground Floor, Vallabh Bhawan - 2, Mantralaya, gg Arera Hills, Bhopal, Madhya Pradesh - 462011 SH. GAURAV RAJPUT, Secretary (Home), and Coordinator, Madhya Pradesh State Disaster Management Authority, Govt. of India, Paryavaran Parisar, E-5, Arera Colony, Bhopal – 462016	0755 – 2708242 psrevenue@mp.gov.in 0755 - 2708062 secyhomep@mp.gov.in
11.	Maharashtra	DR. IQBAL SINGH CHAHAL, Additional Chief Secretary, Home Department, Govt. of Maharashtra, Room No. 535/201, Second Floor, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk, Mantralya, Mumbai - 400032	acs.home@maharashtra.gov.in 022 - 22048130 (M) 8130977777
12.	Odisha	SH. DEORANJAN KUMAR SINGH (IAS), Special Relief Commissioner & Additional Chief Secretary, Govt. of Odisha, Ground Floor, Rajib Bhawan Unit-V, Bhubaneswar (Odisha) SH. PADMANAV BEHERA, OAS (SAG), Additional Special Relief Commissioner, Govt. of Odisha, Ground Floor, Rajib Bhawan Unit-V, Bhubaneswar	0674 - 2534180 2536721 revsec.od@nic.in src.or@nic.in 0674 – 2391601 / 2977 srcodishagov@gmail.com
13.	Punjab	SH. ANURAG VERMA (IAS), Additional Chief Secretary, Department of Revenue, Rehabilitation and Disaster Management, Govt. of Punjab, 2nd Floor, Punjab Civil Secretariat - 1, Sector - 1, Chandigarh – 160017 (Punjab)	0172 – 2743854 (O) fcr@punjab.gov.in

.	Rajasthan	SH. ANAND KUMAR, Additional Chief Secretary,Govt. of Rajasthan, Disaster Management, Relief & Civil Defence Department Food Building Secretariat, Jaipur (Rajasthan)	2227568, 9414055055 acs-home@rajasthan.gov.in
5.	Tamil Nadu	SH. V. MOHANACHANDRAN (IAS), Director (Disaster Management), Commissionerate of Revenue Administration & Disaster Management, Commissionerate of Revenue Administration Exhilagam, Chepauk, Chennai – 5 (Tamil Nadu). THIRU. RAJESH LAKHONI (IAS), Additional Chief Secretary, Commissioner of Revenue Administration & Disaster Management, Commissionerate of Revenue Administration Exhilagam, Chepauk, Chennai – 5 (Tamil Nadu)	044 - 28528745 (Direct No.) Extn : 239 tnsdma@tn.gov.in 044 - 28523289 Extn (201) com-ra@nic.in
6.	Telangana	SH. ARVIND KUMAR, Special Chief Secretary (Revenue and DM), Secretary, Telangana Secretariat, Govt. of Telangana, 4F- 39, Dr. B.R. Ambedkar Telangana Secretariat, Hyderabad, Telangana – 500022	040 – 23450923 23450779 commr-dm@telangana.gov.in
7.	Uttar Pradesh	LT GEN YOGENDRA DIMRI, PVSM, AVSM, VSM, (RETD), VC, Uttar Pradesh State Disaster Management Authority, Picup Bhawan, Pickup Bldg Rd, Vibhuti Khand, Gomti Nagar, Lucknow, UP - 226010 SH. BHANU CHANDRA GOSWAMI, Relief Commissioner, Govt. of Uttar Pradesh, 2nd Floor, Shastri Bhawan, Lucknow-226001 (UP) SH. RAM KEWAL, Special Secretary, Office of Relief Commissioner, Govt. of Uttar Pradesh, Shastri Bhawan,Lucknow-226001	0522-2306823 upsdma@gmail.com 0522-2238200, 2215011, 9454441070 rahat@nic.in 0522 – 2306823 8004441000, 9411006000 kewalr1@nic.in
8.	Uttarakhand	SH. VINOD KUMAR SUMAN, Secretary (DM), Uttarakhand State Disaster Management Authority, Govt. of Uttarakhand, 36, IT Park, Dehradun.	0135 – 2710334 usdmauttarakhand@gmail.com
9.	West Bengal	SR. DUSHYANT NARIALA (IAS), Principal Secretary, West Bengal Disaster Management & Civil Defence Department, Nabanna, HRBC Building Room No. 201, 2nd Floor, 325 Sarat Chatterjee Road, Howrah -711102 MS. PRIYANKA SINGLA (IAS), Special Secretary, Nabanna, HRBC Building Room No. 204, 2nd Floor, 325 Sarat Chatterjee Road, Howrah -711102 (West Bengal)	033-2214 4051/4052 (Nabanna), 033-2334 2286/2284 (Bikash Bhawan) micfes.dm.cd@gmail.com ibasu2002@gmail.com secrelief@wb.gov.in 033-2250 1080 ss2.dmcd-wb@bangla.gov.in

20.	Delhi	DR. ASHISH CHANDRA VERMA (IAS), Principal Secretary (Revenue)- cum- Divisional Commissioner, Department of Revenue, Government of NCT of Delhi, 5, Sham Nath Marg, Prema Kunj, Civil Lines, Delhi – 110054 SH. SUSHIL SINGH, Special CEO, Disaster Management and Special Commissioner (F&S) Govt. of NCT Delhi, Delhi Disaster Management Authority, 5, Sham Nath Marg, Civil Lines, New Delhi-110054	23962825, 23914805 divcom@nic.in 23930611, 23928860 specialceo-dm@delhi.gov.in singh.sushil.gov.in
21.	J & K	SH. ARVIND KARWANI, Relief and Rehabilitation Commissioner for Migrants,Department of Disaster Management, Relief & Rehabilitation and Reconstruction, Room No: G-38, Govt. of Jammu & Kashmir – 190001 MR. CHANDRAKER BHARTI (IAS), Principal Secretary, Department of Disaster Management, Relief & Rehabilitation and Reconstruction, Civil Secretariat, Jammu/Srinagar	9086030301 0191-2586218 dmrrr-sec@jk.gov.in 0191-2545535, 2545725 (Jamu) 0194- 2506462,2506418(Srinagar), dmrrsec@jk.gov.in, jksdma@gmail.com
2.	Kerala	DR. A. JAYATHILAK (IAS), Principal Secretary, Revenue & Disaster Management, State Relief Commissioner & Convener, Kerala State Disaster Management Authority, Observatory Hills, Vikas Bhavan P.O, Thiruvananthapuram – 695033 DR. SEKHAR LUKOSE KURIAKOSE, Member Secretary, Kerala (ex-officio) & Head (Scientist), State Emergency Operations Centre, Observatory Hills, Vikas Bhavan P.O., Thiruvananthapuram – 695033	0471-2517214 prl.secy.revenue@gmail.com 9400323122 keralasdma@gmail.com
;	Goa	SH. SANDIP JACQUES (IAS), Secretary (Revenue) and Member Secretary - State Disaster Management Authority, Government of Goa, Secretariat, Porvroim, Bardez-403521	0832-2419439 0832-2419680 0832-2419620 secyrev.goa@gov.in

20.	Delhi	DR. ASHISH CHANDRA VERMA (IAS), Principal Secretary (Revenue)- cum- Divisional Commissioner, Department of Revenue, Government of NCT of Delhi, 5, Sham Nath Marg, Prema Kunj, Civil Lines, Delhi – 110054 SH. SUSHIL SINGH, Special CEO, Disaster Management and Special Commissioner (F&S) Govt. of NCT Delhi, Delhi Disaster Management Authority, 5, Sham Nath Marg, Civil Lines, New Delhi-110054	23962825, 23914805 divcom@nic.in 23930611, 23928860 specialceo-dm@delhi.gov.in singh.sushil.gov.in
21.	J & K	SH. ARVIND KARWANI, Relief and Rehabilitation Commissioner for Migrants,Department of Disaster Management, Relief & Rehabilitation and Reconstruction, Room No. G-38, Govt. of Jammu & Kashmir – 190001 MR. CHANDRAKER BHARTI (IAS), Principal Secretary, Department of Disaster Management, Relief & Rehabilitation and Reconstruction, Civil Secretariat, Jammu/Srinagar	9086030301 0191-2586218 dmrrr-sec@jk.gov.in 0191-2545535, 2545725 (Jamu) 0194-2506462,2506418(Srinagar), dmrrrsec@jk.gov.in, jksdma@gmail.com
22.	Kerala	DR. A. JAYATHILAK (IAS), Principal Secretary, Revenue & Disaster Management, State Relief Commissioner & Convener, Kerala State Disaster Management Authority, Observatory Hills, Vikas Bhavan P.O, Thiruvananthapuram – 695033 DR. SEKHAR LUKOSE KURIAKOSE, Member Secretary, Kerala (ex-officio) & Head (Scientist), State Emergency Operations Centre, Observatory Hills, Vikas Bhavan P.O., Thiruvananthapuram – 695033	0471-2517214 prl.secy.revenue@gmail.com 9400323122 keralasdma@gmail.com
23.	Goa	SH. SANDIP JACQUES (IAS), Secretary (Revenue) and Member Secretary - State Disaster Management Authority, Government of Goa, Secretariat, Porvroim, Bardez-403521	0832-2419439 0832-2419680 0832-2419620 secyrev.goa@gov.in

લોક કુમાર પાંડે આઈ.એ.એસ.
રાહત કમિશનર અને સચિવ

સત્યમેવ જયતે

રાહત કમિશનર અને સચિવની કચેરી
મહેસૂલ વિભાગ
ગુજરાત સરકાર
૧૧/૮, સરદાર પટેલ ભવન,
નવા સચિવાલય, ગાંધીનગર.
ફોન નં. : +૯૧-૭૯-૨૩૨ ૫૧૫૭૬
ફેક્સ નં.: +૯૧-૭૯-૨૩૨ ૫૧૫૬૮
ઇ-મેઇલ : cor-rav@gujarat.gov.in
નંબર : SEOC/ADM/વશી/46/25
તા.: 03.04.2025

પ્રતિ,
અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી/અગ્ર સચિવશ્રી/સચિવશ્રી,
(૧) આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ.
(૨) માહિતી અને પ્રસારણ વિભાગ.
(૩) શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ.
(૪) પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગ.
(૫) શ્રમ અને રોજગાર વિભાગ.
(૬) કૃષિ, ખેડૂત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગ.
(૭) શિક્ષણ વિભાગ.
(૮) મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગ.
(૯) ઉદ્યોગ અને ખાણ વિભાગ.
(૧૦) બંદરો અને વાહન વ્યવહાર વિભાગ.

વિષય: હીટવેવ-૨૦૨૫ થી રાહત અને બચાવ અંગે તકેદારીના પગલાં લેવા બાબત.

સંદર્ભ: (૧) NDMA દિલ્હીના પત્ર નં.1-105/2023-PP(E-116517) તા.૧૯/૦૩/૨૦૨૫
(૨) તા.૨૦/૦૩/૨૦૨૫ ના રોજ નેશનલ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ ઓથોરીટી, દિલ્હી દ્વારા યોજાયેલ વિડિયો કોન્ફરન્સ મીટીંગ.

શ્રીમાન,

ઉપરોક્ત વિષય પરત્વે જણાવવાનું કે, નેશનલ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ ઓથોરીટી દિલ્હીના સંદર્ભદર્શિત પત્રની વિગતે (નકલ સામેલ) ઉનાળાની ઋતુમાં હીટવેવથી થતી વિપરીત અસરો નિવારી શકાય તે અર્થે જરૂરી હીટવેવ એડવાઈઝરી સામેલ રાખી મોકલી આપેલ છે. ત્યારબાદ તા.૨૦/૦૩/૨૦૨૫ ના રોજ નેશનલ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ ઓથોરીટી, દિલ્હી દ્વારા હીટવેવ સંભવિત રાજ્યો સાથેની મીટીંગમાં પણ ગુજરાતમાં આગામી સમયમાં હીટવેવની શકયતાઓને ધ્યાને લઈ બચાવ અને રાહતના આગોતરા પગલાં લેવા સૂચના આપવામાં આવેલ છે. આમ આગામી સમયમાં હીટવેવની સંભવિત અસરોથી રક્ષણ મેળવી શકાય તે માટે નેશનલ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ ઓથોરીટી દિલ્હી દ્વારા બહાર પાડેલ હીટવેવ એડવાઈઝરી-૨૦૨૫ તથા "ગુજરાત હીટવેવ એકશન પ્લાન-૨૦૨૫" (નકલ સામેલ) મુજબ કાર્યવાહી હાથ ધરવા તથા હીટવેવને સાયલન્ટ ડિઝાસ્ટર તરીકે ગણવામાં આવતું હોઈ આપના વિભાગ દ્વારા ખાસ કરીને નીચે જણાવ્યા મુજબના તકેદારીના પગલાં લેવા વિનંતી.

(૧) આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ

- સંદર્ભ-(૧) તળેના પત્ર સાથે સામેલ Public Health Advisory: Extreme Heat/Heat wave મુજબના Do's & Don'ts ના પ્રચાર પ્રસાર અર્થે IEC ની પ્રવૃત્તિ કરવી તથા

Directorate Health Servicesના, Ministry of Health and Family Welfare Advisory for State Health Departments for Summer 2025 મુજબ જરૂરી કાર્યવાહી કરવી.

- ➢ તમામ પી.એચ.સી./સી.એચ.સી./અર્બન હેલ્થ સેન્ટર/હોસ્પીટલ્સમાં જરૂરી દવાઓ, ઈક્વિપમેન્ટસ, ડીપફ્રિઝર, આઈસ પેકસના જથ્થાની સમીક્ષા કરવી.
- ➢ વલ્નરેબલ સમૂહો/જુથો શોધી તેમના બચાવ, ટ્રીટમેન્ટ સબંધી તૈયારીની સમીક્ષા અને તૈયારી કરવી. હીટવેવના કારણે લોકો બીમાર ન પડે તે માટે તેમને જાગૃત કરવા અને આરોગ્યને અસરકર્તા પરિબળ તરીકે તેની ગંભીરતા સમજાવવી.

(૨) માહિતી અને પ્રસારણ વિભાગ

- ➢ સંભવિત અસરગ્રસ્ત સમૂહ/જૂથો માટે વિગતવાર જનજાગૃતિ અને પ્રચાર-પ્રસાર કરવા વિનંતી.
- ➢ લોકભોગ્ય ગુજરાતી ભાષામાં એડવાઈઝરી માર્ગદર્શિકા બહાર પાડવી અને સ્થાનિક વહીવટી તંત્ર મારફતે લોકો સુધી પહોંચાડવા વિનંતી.

(૩) શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગ

- ➢ શહેરી વિસ્તારમાં કામ કરતા વિવિધ શ્રમિકોને હીટવેવની પરિસ્થિતિથી બચાવવાના તમામ પગલાં લેવા.
- ➢ જેવાકે છાયડાં માટે કામચલાઉ શેડની વ્યવસ્થા કરવી, શ્રમિકોને બપોરે હીટવેવના પ્રભાવથી બચવા માટે કામના કલાકો અંગે જરૂરી સૂચના આપવી, પીવાના પાણી તથા છાશની વ્યવસ્થા કરવી.
- ➢ કામકાજના સ્થળે આઈસપેક અને ગરમીથી બચાવ માટેની જરૂરી સામગ્રી/દવાઓ ઉપલબ્ધ રાખવી.
- ➢ સીએસઓ/દાતાઓને શહેરી વિસ્તારમાં અલગ અલગ જગ્યાએ છાશ, લીંબુ પાણીનું વિતરણ કરવા પ્રોત્સાહિત કરવા.

(૪) પંચાયત, ગ્રામ ગૃહ નિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગ

- ➢ મનરેગાના મજૂરો માટે કામના કલાકોમાં ફેરફાર કરી હીટવેવની અસર ન થાય તે મુજબ રાખવામાં આવે.
- ➢ મનરેગા સાઈટ પર પીવાના પાણીની, છાંયડા માટે કામચલાઉ શેડ તથા હીટવેવથી થનાર સ્વાસ્થ્યના જોખમો માટે કટોકટીની સારવાર માટે પૂરતી સામગ્રી સાથે મેડિકલ કીટ/ફર્સ્ટ એઈડ બોક્સ ઉપલબ્ધ રાખવા.
- ➢ કોઈપણ સ્થળે કામ કરતી મહિલાઓની સાથે છ વર્ષથી નીચેના બાળકોની સંખ્યા માટે ક્રેચની સુવિધા (પાંચ કે તેથી વધુ) ઉપલબ્ધ કરવી.
- ➢ CSO (Civil Society Organisation)/દાતાઓને મનરેગાના કામદારોને છાશ, લીંબુ પાણીનું વિતરણ કરવા પ્રોત્સાહિત કરવા.

(૫) શ્રમ અને રોજગાર વિભાગ

- ➢ ગરમીની સીઝનમાં કામદારોને બપોરે હીટવેવની મહત્તમ અસર દરમ્યાન કામ કરાવવામાં ન આવે.
- ➢ લોકભોગ્ય ગુજરાતી ભાષામાં એડવાઈઝરી માર્ગદર્શિકા બહાર પાડવી અને સ્થાનિક વહીવટી તંત્ર મારફતે લોકો સુધી પહોંચાડવામાં આવે.
- ➢ બાંધકામ સાઈટ્સ પર મજૂરી કામમાં રોકાયેલા તમામ કામદારો માટે આરામના શેડ્સ, પીવાનું સ્વચ્છ પાણી, ORS (ઓરલ રિહાઈડ્રેશન સોલ્યુશન), સમર કેપ્સ પૂરી પાડવામાં આવે.
- ➢ મેડીકલ કન્ડીશન ધરાવતા કામદારો પર વધારાનું ધ્યાન આપવા બાબતે તમામ મહાનગરપાલિકા/નગરપાલિકાઓ સૂચના આપવી.

...ને, ખેડૂત કલ્યાણ અને સહકાર વિભાગ

- હીટવેવના સંદર્ભમાં પાક પર થનારી અસર, ખેતી માટે જરૂરી પાણીની સ્થિતિની સમીક્ષા કરવી.
- પશુઓ માટે પાણીની જરૂરિયાત, ઘાસનો પુરવઠો અને પશુઓના સ્વાસ્થ્ય બાબતે જરૂરી તકેદારીના પગલાં લેવા.
- સિંચાઈ માટેના પાણીની જરૂરીયાત અને ઉપલબ્ધિ અંગે સમીક્ષા કરવી.

(૭) શિક્ષણ વિભાગ

- તમામ શાળાઓમાં શિક્ષકોની મદદથી બાળકોને હીટવેવ, તેનાથી અસરો અને તેનાથી બચાવના ઉપાયો વિશે સમજણ આપવી.
- ઉનાળા દરમ્યાન કોઈ ઓપન-એર વર્ગો હાથ ધરવામાં આવે નહીં.
- ગરમીની સીઝનમાં શાળાના સમયમાં જરૂરીયાત મુજબ ફેરફાર કરવામાં આવે.

(૮) મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગ

- આંગણવાડીઓમાં IEC સામગ્રી પ્રદર્શિત કરવામાં આવે તથા સંકલિત બાળ વિકાસ યોજના (આઈસીડીએસ) કાર્યકરો દ્વારા ખાસ કરીને શિશુઓ, પાંચ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકો, સગર્ભા અને ધાત્રી માતાઓ અને વૃદ્ધાવસ્થાના દર્દીઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને તેમને ડિહાઈડ્રેશનથી બચાવવા માટે હીટવેવ સંબંધિત માહિતીનો પ્રચારપ્રસાર કરવામાં આવે.
- હીટવેવ દરમ્યાન આંગણવાડી સેવિકાઓ, આશા વર્કર, એએનએમ નર્સો અને આઈસીડીએસ કાર્યકરો દ્વારા મહિલાઓ અને બાળકોમાં હીટવેવના લક્ષણો ઓળખવા અને જરૂર પડ્યે તેની સંબંધિતોને જાણ કરવા માટે પ્રશિક્ષિત કરવામાં કરવામાં આવે.

(૯) ઉદ્યોગ અને ખાણ વિભાગ

- રાજ્યના પ્રવાસન સ્થળો પર ગરમીથી રાહત અને બચાવના પગલાંની સમીક્ષા કરવી.
- પ્રવાસન સ્થળો પર પીવાના પાણી, જરૂરી મેડીસીન તથા કૂલ રેસ્ટિંગ શેડની વ્યવસ્થા કરવી.
- ઉનાળા દરમ્યાન વધારે ગરમીના દિવસોમાં પ્રવાસન સ્થળોની મુલાકાતનો સમય મર્યાદિત કરવો.

(૧૦) બંદરો અને વાહન વ્યવહાર વિભાગ.

- શહેરી વિસ્તારમાં આવેલ મુખ્ય બસ સ્ટેશન તથા બસ સ્ટેન્ડ પર મુસાફરોને ગરમી સંબંધિત બીમારી નિવારણ પર પેમ્ફલેટ/પોસ્ટર્સનું વિતરણ કરવું.
- મુસાફરો માટે ઠંડા પીવાના પાણી, ORS (ઓરલ રિહાઈડ્રેશન સોલ્યુશન) તથા છાંયડા માટે કામચલાઉ શેડની વ્યવસ્થા કરવી.
- બસ સ્ટેન્ડ અથવા પબ્લિક વેઈટિંગ એરિયામાં ઠંડી છત (છત પર પ્રતિબિંબ પેઈન્ટ લાગુ કરવું) માટેની વ્યવસ્થા કરવી.

આમ, હીટવેવ સંદર્ભે આપના વિભાગ દ્વારા ઉક્ત દર્શાવેલ તકેદારીના પગલાં લેવા તેમજ નેશનલ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ ઓથોરીટી દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ એડવાઈઝરી તથા "ગુજરાત હીટવેવ એક્શન પ્લાન-૨૦૨૫" માં જણાવેલ માર્ગદર્શક સૂચનાઓ મુજબ અમલવારી હાથ ધરવા વિનંતી છે.

રાહત કમિશ્નર અને સચિવ
મહેસૂલ વિભાગ, ગાંધીનગર

બિડાણ: ઉપર મુજબ

નકલ સવિનય રવાના જાણ સારુ.:

(૧) માન. મુખ્ય મંત્રીશ્રીના અગ્ર મુખ્ય સચિવશ્રી, એસ.એસ. ૧/૩ જો માળ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
(૨) માન. મુખ્ય સચિવશ્રીના રહસ્ય સચિવશ્રી, બ્લોક નં.૧/૫ મો માળ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
(૩) માન. અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી, મહેસૂલ વિભાગ બ્લોક નં.૧૧/૫ મો માળ સચિવાલય, ગાંધીનગર.